

Divās sarakstes

I.

Mūsu putnu ziemas barotavu, iepretī virtuves logam, sāka apmeklēt palaikam vēl neredzēts un nepazīts putns, paprāva dzeņa lielumā, oranžu knābi, viscaur melnu spalvojumu; diezgan nevērīgs, neveikls, drošāks par zvirbuliem un zīlītēm. Izmeklējāmieš attiecīgā literatūrā, bet ne pie kādas skaidrības netikam: neatradām ne apraksta, ne nobildējuma, lai nāktu uz pēdām neparastaiam ciemiņam. Tad nolēmām griezties pie pazīstamā ornitologa Kārļa Grigūļa, kam putnu valstī nav nekādu noslēpumu un neizpētītu salu. Uz atbildi nebija ilgi jāgaida. Lielais putnu draugs rakstīja:

«Man ir liels prieks jums pastāstīt, ka melnais ciemiņš, ar oranžu knābi, brūnām kājām, kas apmeklē pagalmā Jūsu zvirbulu un zīlišu «kopgaldu», nav neviens cits, kā diezgan retais, melnais meža strazds — Turdus merula, L.

Lielāko tiesu melnais meža strazds pārziemo siltajās zemēs, bet daži arī paliek mūsu mežos. Bieži vien, kad mežos ogas ir noēstas, apmeklē māju pagalmus un mielotjas kopā ar zvirbuliem. Labprāt viņi ēd ogas, augļus, maizes drupa-

tas, novāritus kartupeļus ar visu mīzu un citu.

Melnais strazds ir viens no skaistākajiem meža dziedoņiem. Ar plašo svilpojošo tembru pat pārspēj mūsu pazīstamo vālodzi un dziedātāju strazdu. Kolīdz mežā sniegš būs nozudis, melnais strazds, savas skaistās dziesmas svilpodams, pateiksies saviem barotājiem. Nemiet par labu šis īsās ziņas, ko varēju sniegt par šo interesanto meža dziedātāju».

Sarakste par reto ciemiņu notika tai laikā, kad dzīvojām īres mājā un putnu varējām caur logu novērot tikai reizēm, uz īsu brīdi. Citādi tas notika vēlāk, ģimenes mājas dārzā, te putns nelikās sevišķi traucēties. Dārzu viņš apmeklēja ne tikai viens, bet jau divatā un vasaras otrā pusē ar visu ģimeni, skaitā piecas, sešas galvas. Bez bailīgi viņi tekalēja pa celiņiem un krūmu apakšu, meklēdami sev ko ēdamu. Sevišķi viņi mīl zemenes un aronijas, acimredzot prot novērtēt C vitamīna nozīmi. Ja iztraucē, savā putnu valodā nikni rājas. Vakaros skandina savu dziesmu no augstāko koku galotnēm un antenām uz māju jumtiem. Ziemu naktis

pavada atklātās verandas pažobelē. Šī vieta vienam pārim tā bija iepatikusies, ka nākošajā gadā šie ierīkoja ligzdu un izveda bērnus. Visu laiku putns bija visai drošs, nebaidīdamies ne mājas saimniekus, ne ciemiņus, kas staigāja garām tikai metru atstatumā no viņu pērēkļa. Piezīmējams, ka pēdējā laikā šie putni pie mums stipri savairojušies.

2.

Latvijas Zinātņu akadēmijas izdevniecībai 1961. gada rudenī aizsūtīju šāda satura vēstuli:

«Godājamā redakcijai! Pagājušā gada vasarās beļgās sieva, no pilsētas pārbraukusi, stāstīja: šodien, braucot autobusā, caur logu uz īsu laiku novēroju savādu, vēl neredzētu putnu; tas atradās gaisā, stārķa parastā lidojuma augstumā, lēni planēja un šķita, ka viņš turētos uz vietas. Sākumā nodomāju, ka tas ir stārķis, jo bija tam līdzīgs lielumā un arī izskatā — balts, melniem spārnu galiem, taču no stārķa atšķīrās ar to, ka spārni daudz garāki un arī pats putns lielāks. Neko tuvāk nespēju novērot, jo autobuss attālinādamies aizsedza putnu. Putns tika novērots virs ģimeņu dārziņiem kokrūpniecības krātuves tuvumā, netālu no Ventas krasta, kilometrus piecus no Ventspils.

Sinus dienās grāmatā «Latvijas putnu dzīve», ZA 1960. gada izde-

vums, izlasot A. Sulca rakstu «Sula bassana» un ieraugot šī putna nobildējumu, sieva teica: šis, lūk, ir tas putns, kuru pagājušajā gadā novēroju caur autobusa logu.

Varbūt šī ziņa var interesēt ornitologu A. Sulcu attiecībā uz Sula bassana novērošanas vietām Latvijā...».

Pēc neilga laika saņēmu ZA Bioloģijas institūta vēstuli, ko parakstījis ZA Bioloģijas institūta ornitoloģijas zinātniskais līdzstrādnieks J. Viksna. Viņš rakstīja:

«Zinātņu akadēmijas Bioloģijas institūta ornitoloģijas laboratorija izsaka Jums dziļu pateicību sakarā ar vērtīgo ziņojumu par Sula bassana novērošanu Latvijā, Ventspils apkārtnē 1960. gada vasaras beigās.

Sula bassana pieder airkāju putnu kārtai (Steganopoldes). Šis suga ziemeļu puslodē kā perētāja sastopama Liebritānijas salās, Farēru salās, Islandē, Ziemeļamerikā — salās Sv. Laurencija līcī, ŅuŅaundlendā, Jaunskotijā. Pēc perēšanas daļa putnu paliek perēšanas vietu apkārtnē, daļa klejo gar Eiropas, Ziemeļamerikas un Ziemeļāfrikas piekrastēm. Sādu lidojumu laikā acimredzot Sula bassana arī lemadās Latvijā. Arī Igaunijā šis putns pirmo reizi atrasts tikai apmēram 1955. gadā»

HERBERTS DORBE